

личностного розвитку (sustainable development- англ. Яз.): «*Делай все, чтобы избежать худшее, не можешь – извлекая уроки*».

Згідно нашому розумінню профіцитарності, негативні події, по суті, є перехідними формами розвитку, які містять програми та можливості позитивних особистих та соціальних рішень.

Підтримка конструктивної спонтанної активності людини та спільнот (екосоціалізація) в перехідних ситуаціях з високою ступенем неопределенності – головне умово виникнення нових контекстів розвитку.

ПОГ-сорсинг, як форма соціального психоімунітету, направлена на реалізацію принципів трансгуманізму, зміцнює можливості людини за допомогою введення нових, зокрема, інтернет технологій. ПОГ-сорсинг має явно прикладну направленість по створенню реконструктивних спільнот та екосистем, розкриттю перспективних спільнот для зміцнення соціального психоімунітету, а також має наукову цінність, обумовлену вивченням закономірностей соціальної та психологічної допомоги на різних рівнях функціонування особистості людини.

Література

1. Асмолов Г. Інтернет, мережеве суспільство, взаєморозуміння як стандарт освіти//https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B1FIWsnMfE13Nm12YTVIOTYtZDQzYi00MmlzLWl3NjgtNGE3MDZlODc5MTIi&hl=en_US&pli=1
2. Лушин П.В. Психологія особистісного змінювання / П. Лушин. – Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ОО «Імекс ЛТД», 2002. – 360 с.
3. Лушин П.В. Особистісні зміни як процес: теорія та практика. – Одеса: Аспект, 2005. – 334 с.
4. Лушин П.В. Про психологію людини в перехідний період (Як вижити, коли все рушиться). – Київ: «Науковий світ», 2007. – 207 с.
5. <http://www4.clustrmaps.com/ru/counter/maps.php?url=http://ecofacilitation.ucoz.com/#totals>

В статті дається аналіз однієї з популярних інтернет технологій – «краудсорсинг» в психологічній перспективі. Автор аналізує сучасні конструкції екологічності, соціальної психоімунітології, трансгуманізму. Обговорюється оригінальна версія краудсорсингової психологічної програми «Рука допомоги поруч».

The article deals with the a psychological analysis of a popular internet technology, which is «crowdsourcing». The author analyses current constructs of ecological value, social psychoimmunology, transhumanism. The original version of crowdsourcing project – “The helping hand is always around” – is provided.

©2012 р.

С. О. Ставицька (м. Київ)

САМООЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ ЖИТТЄВИХ ЦІЛЕЙ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ САМОСВІДОМОСТІ

Постановка проблеми. Самосвідомість – не тільки пізнання себе, а й певне відношення до себе: до своїх якостей і станів, можливостей, фізичних і духовних сил, тобто самооцінка. Людина як особистість - самооцінююча істота.

Самооцінка посідає важливе місце в організації результативного управління власною поведінкою. Вона є суб'єктивною підставою для визначення рівня домагань, тобто тих завдань, які особистість ставить перед собою в житті й, на реалізацію яких вона вважає себе здатною. Правильна самооцінка підтримує гідність людини й дає можливість зберегти почуття самоповаги [2, с. 149].

Самосвідомість і самопізнання неминуче пов'язані із самоаналізом, що є засобом самоконтролю й розумної організації своєї поведінки. установа правильних взаємин з іншими людьми. Крайній ступінь негативного самоаналізу - самосуд, у якому людина буває непримиренно критичною до себе. Звідси скептицизм, презирство до себе, комплекс неповноцінності. Це, за термінологією Гегеля, «нешасна самосвідомість», або самосвідомість, що заплуталася в самій собі.

В іншому випадку, людина може переоцінювати себе, що часто веде до безмірної самовпевненості, самозакоханості. Між цими полюсами й розташовується весь спектр самоставлень. Самооцінка, як і самопізнання в цілому, починається із зовнішності, як фізичного аспекту самосвідомості, продовжується оцінкою власних особистісних (соціокультурний аспект самосвідомості) й індивідуальних (психічний аспект самосвідомості) якостей.

Те, що людина думає й говорить про себе, часто не збігається з тим, чим вона реально є. Судження людини про самого себе, виражені у формі мовлення, є показником рівня самосвідомості, але не завжди реальних якостей особистості [3, с. 152].

Неадекватне уявлення про себе є нерідко джерелом вибору помилкових шляхів до самоствердження, непомірних претензій і в остаточному підсумку серйозних зривів, хвороб і різного роду трагічних подій. «Судження про власну особистість завжди надзвичайно неясні. Ці суб'єктивні потьмарення суджень особливо часті, тому що кожному вираженому типу властива особлива тенденція до компенсації однобічності його типу, тенденція, що біологічно доцільна, тобто вона прагне утримати рівновагу» [4, с. 6].

Загострюючи питання, можна сказати, що кожен знає про себе стільки й таке, що ніякими об'єктивними методами ніхто й ніколи не довідається. Якщо правильно говорити: "з боку видніше", то не менш вірно сказати: "ніхто не знає глибше людину, ніж вона сама себе". Обидва ці положення правильні стосовно до різних обставин і випадків, до різних людей і до різних сторін їх нескінченно багатого духовного світу.

У пізнанні особистості та особливостей динаміки її розвитку можна застосовувати як загальновідомі методики спостереження, опитування, анкети, тести, так і спеціально розроблені методи дослідження [3], що дозволяють по новому розглянути значущі аспекти самосвідомості, зокрема самооцінку. Використання різних методів дослідження дає можливість накопичити багатий емпіричний матеріал і, в процесі його проведення, побачити реальні факти досліджуваного явища.

Мета нашого дослідження: провести емпіричний аналіз результатів дослідження "Самооцінки реалізації життєвих цілей особистості" за методикою Н. Р. Молочнікова.

Дослідження проведено зі студентами 2-3 курсів спеціальності "Соціальна робота. Практична психологія", "Правознавство", "Політологія", "Релігієзнавство" НПУ імені М. П. Драгоманова. Вибірка складала 285 досліджуваних.

Ціль методики: у процесі відповідей на питання, що стосуються різних напрямів власної життєдіяльності, юнаки мають визначити, осмислити й усвідомити свої життєві цілі та шляхи, умови й напрями їх реалізації. Дана методика була обрана нами тому, що включає основні сфери розвитку особистості, пов'язані з новоутвореннями юнацького віку – *спрямованість у майбутнє* (вибір професії, кар'єра), *кохання* (створення сім'ї), *дружба* (людські взаємини). Постановка перспективних життєвих цілей та осмислення і самооцінка здатності до їх реалізації активізує процеси самосвідомості досліджуваних, пов'язані з самовизначенням та самореалізацією.

Аналіз емпіричних результатів дослідження. Аналіз й інтерпретація результатів самооцінки реалізації життєвих цілей особистості були проведені окремо за кожною шкалою з шести базових життєвих сфер особистості: *фізичний стан*, *психічний (душевний) стан*, *соціальний стан (людські взаємини)*, *сімейне життя*, *побут*, *робота (кар'єра)*. Питання, були розділені на ті, що підлягають кількісному опрацюванню й ті, що вимагають, переважно, якісної характеристики.

При цьому, *фізичний стан відображає аспект фізичної самосвідомості; психічний стан – психічної самосвідомості; соціальний стан - соціокультурної самосвідомості.*

Нижче ми подаємо узагальнений аналіз отриманих результатів дослідження.

I. Оцінка життєвих цілей

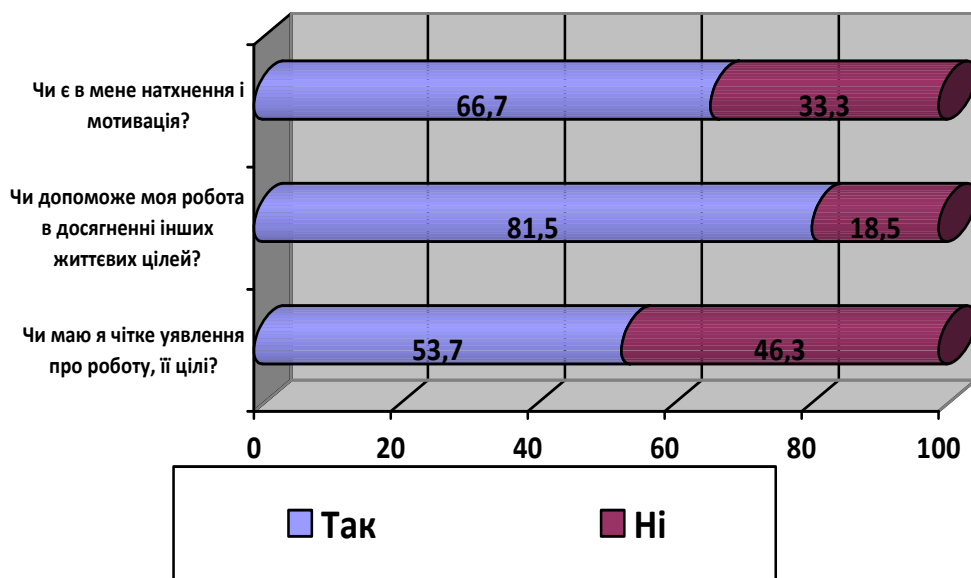

Рис. 1. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (робота, маркетинг)

Одна третя частина досліджуваних (33,3%) студентів немає мотивації й натхнення до будь-яких форм життєдіяльності, проте більшість (81,5%) має надію, що майбутня професійна діяльність допоможе у досягненні життєвих цілей. Разом з тим, уявлення про цю діяльність має лише половини респондентів (53,7%).

- *Які мої цілі розвитку і просунення по відношенню до роботи?* Самореалізація в суспільстві та професійній сфер; самоствердження в житті; самопізнання, самовдосконалення, доскональне вивчення людей, себе, професії; фінансова незалежність та соціальний статус.

- *Яку роботу я хочу виконувати через 10 років?* Корисну і високооплачувану; аналітичну; організаторську; управлінську; за спеціальністю; бути мамою і успішною жінкою; донести до дітей і дорослого населення духовні християнські цінності; важко відповісти; я ще не знаю.

- *Що для мене є мотиватором тепер?* Необхідність отримати вищу освіту, стати професіоналом; обов'язок перед собою; набуття досвіду; професійне зростання; кар'єрний ріст; престижна робота; інтерес, оточуюча реальність; самореалізація; бажання саморозвитку та самовдосконалення; саме навчання, отримання диплому; добре майбуття; матеріальна необхідність.

- *Що може стати мотиватором через 5 років?* Бажання допомагати людям, бажання самоствердження, потреба залишити слід у житті; матеріальна забезпеченість; прагнення фінансової незалежності; прибутки та високий соціальний стан; кар'єрний ріст; підвищення кваліфікації; реалізація того, що визначатиме досягнення того часу; сама діяльність; не знаю, оскільки, я впевнена, що світогляд кардинально зміниться; не знаю.

- Які сильні сторони моєї мотивації? Прагнення знайти хорошу роботу за спеціальністю; інтерес, воля; постановка чітких цілей; впевненість у своїх силах; цілеспрямованість; намагання звільнитися від негативних впливів; внутрішні потреби і бажання; вони такі ж як і слабкі - це взаємодія і ризик; вони амбівалентні; гроші; пізнавальна діяльність, втілення власних ідей.

- Які слабкі сторони моєї мотивації? важко знайти хорошу роботу за спеціальністю, недостойна фінансова винагорода за роботу відбиває бажання працювати; не бажання, щось змінювати; надмірна емоційність, агресивність, відсутність зацікавлення, життєва невизначеність; нестійкість поставлених цілей; ще недостатньо знань і умінь.

Індивідуальний аналіз відповідей студентів дає можливість зробити висновок, що "політологи, правознавці та релігієзнавці" відповіді на питання формулюють чітко і конкретно, співвідносячи їх з конкретними проблемами індивідуального та соціального характеру - невизначеність із сферою професійної діяльності, заробітна плата, лень і брак часу ін..., а "психологи" більш узагальнено та безособово формулюють проблему - недостатній досвід, невпевненість, невизначеність перспектив, відсутність сили волі.

- До яких заходів я можу вдаватися, щоб упевнитися, що моя робота в найближчі роки буде відповідати моїм потребам? Попрацювати в цій сфері; наполегливо шукати і знайти саме ту роботу; попрацювати на іншій роботі; запитати у тих, хто вже працює за цією спеціальністю; в даний момент ні до яких; не знаю.

Для психологів більш характерними є наступні відповіді - спробувати себе в практичній діяльності (навіть і безкоштовно), проходження тренінгів, самоаналіз, самоактуалізація, самовдосконалення, самоосвіта.

Для досліджуваних інших спеціальностей характерні такі відповіді: перспективність мене не цікавить; „що підкаже серце“; вони мені не потрібні у мене і так буде все добре, тому їх поки що немає - це аспект самозахисту від наявних недоліків, а сильні й слабкі сторони амбівалентні.

II. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (побут)

- Який мій економічний стан? Нижче середнього; залежу від батьків; нестабільний; мінімальний – відповіла більшість. Є й такі відповіді: задовільний; середній; дозволяє оплачувати навчання і проживання.

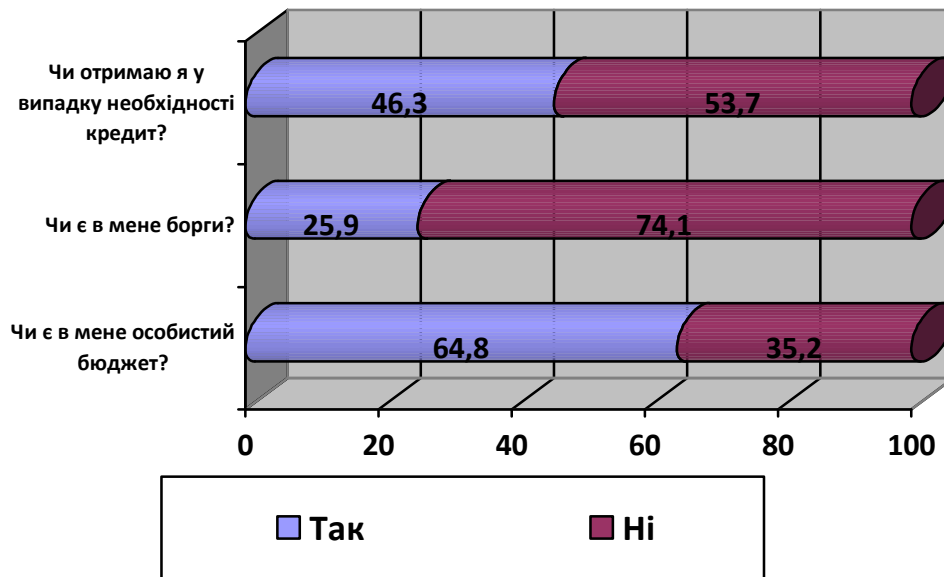

Рис. 2. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (побут)

Відповіді досліджуваних представлені на діаграмі показують, що значна частина студентів має певні фінансові проблеми і є матеріально залежною від батьків.

- Які мої потреби в фінансуванні у найближчі роки? Дуже великі – відповіла більшість студентів;лише окремі сказали – в межах розумного, хочеться збільшити.

- Які міри у випадку необхідності я можу застосувати для покращення економічного стану? Більшість студентів відповіли, що „знайдуть додаткову роботу; швидкий заробіток в торгово-економічній або рекламній діяльності; були й такі варіанти - буду економити, можна позичити, вдало вийду заміж.

III. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (фізичний стан).

- Яка ваша загальна фізична форма? В нормі - я себе люблю і слідкую за собою, танцюю, займаюся спортом; чудова; спортивна; вище середнього; середня; часто хворію; бажано покращити; низька; погана.

На чому заснована оцінка? На самопочутті; за фізичним та моральним станом; на стані моєї душі;на способі життя; на фізичній підготовці.

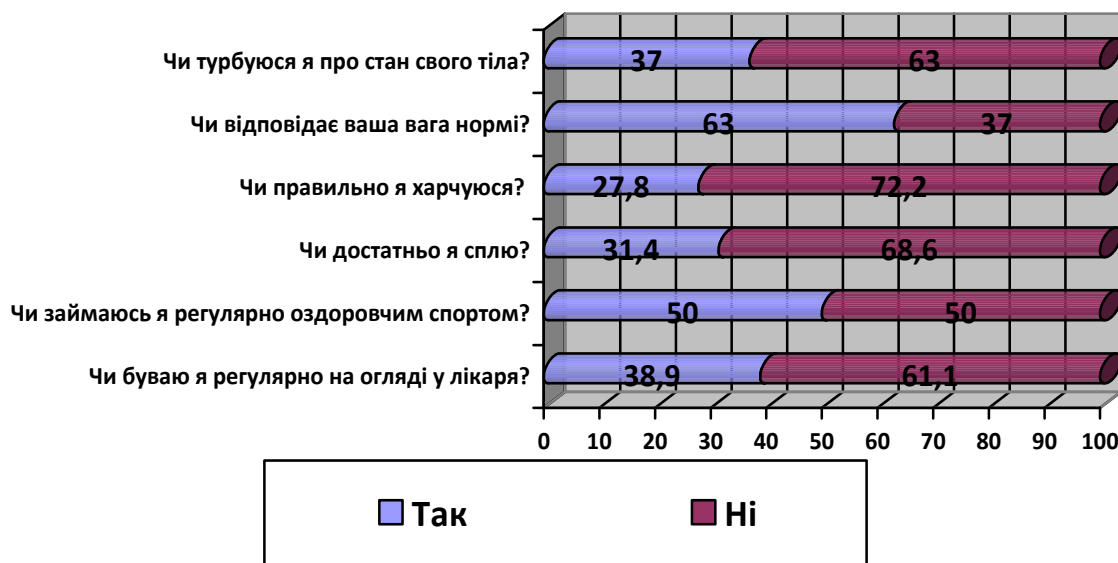

Рис. 3. Реалізація життєвих цілей особистості (фізичний стан)

Виходячи з результатів представлених на діаграмі більшість досліджуваних усвідомлюють, що їх ставлення до власного організму (тіла) вимагає суттєвої корекції, однак у них не вистачає на це сили волі й розуміння не переходить у конкретні дії з виправлення ситуації.

- В якій кількості я вживаю алкоголь (л / м.)? Пиво від 0,3л до 30л на місяць; майже не вживаю – 1- 2 л вина в місяць; лише на свято – 300 мл горілки; рідко – 250 мл на рік; майже не вживаю (вино з їжею); не вживаю взагалі.

- Чи турбуюся я про „будівництво” свого тіла? Так; постійно; час від часу; інколи; не дуже, сили волі не вистачає; турбуюся, лише подумки; ні.

- Які міри я можу застосувати для покращення свого фізичного стану? Займатися спортом, фізкультурою; слідкувати за харчуванням; достатньо спати; заняття танцями, плавання; режим; є певні препарати..., але краще штанга; налагодити спосіб життя; оптимізм; не знаю. Наведемо хоча й протилежні, однак, проблемні відповіді: *ідеали не покращують; померти.*

Студенти ознайомлені з питанням здорового способу життя та вони це знання не реалізують, знання не переростає у керівництво до дії, в практичну реалізацію через відсутність навичок здорового способу життя.

IV. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (соціальний стан).

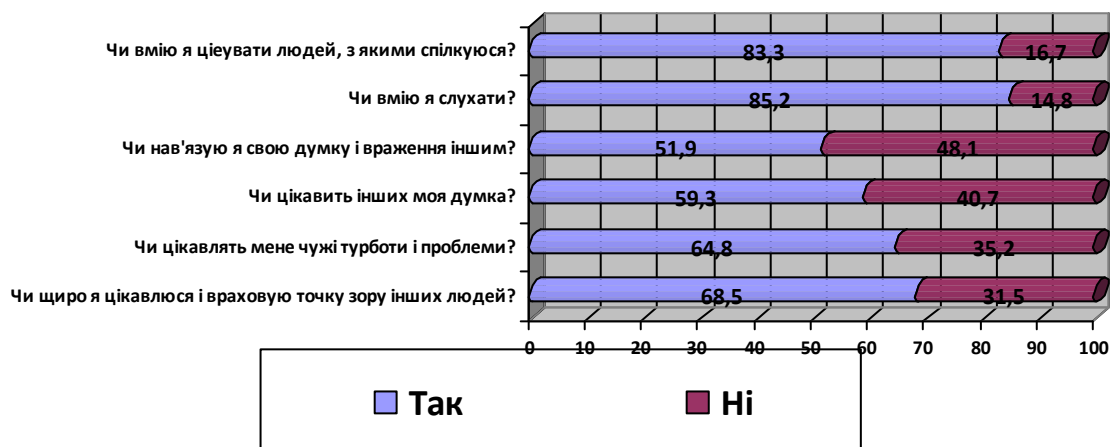

Рис. 4. Реалізація життєвих цілей (соціальний стан, людські стосунки).

Представлені на діаграмі результати засвідчують, що соціальна сфера, зокрема сфера взаємодії з іншими людьми психологічно для респондентів є більш значущою, ніж проблеми фізичного існування. Відповіді на поставлені питання супроводжуються такими коментарями: *я вмю слухати; ні, але я намагаюся виправлятися; цікавлюся щиро, враховую не завжди; так беру до уваги і намагаюся допомогти собі.*

V. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (душевний стан, психічний стан).

- *Чи розвиваю я себе постійно тим чи іншим способом?* Так; намагаюся; розвиваю, іду до сповіді, в церкву. - *Чи читаю я регулярно різні твори, газети, журнали ін.?* Так, Інтернет, статті; літературу для душі постійно, газети – ні, не регулярно. - *Чи сліdkую я регулярно за новинами з радіо, телебачення, Інтернету ін.?* В основному так; не завжди; якщо є можливість; намагаюся; ні. - *Чи беру я участь в гуртках, громадських об'єднаннях ін.?* Намагаюся; мені це не до душі; так; тільки коли за це платять; тільки в духовному осередку. - *Чи є в мене особистий план розвитку?* Не остаточний, але є; так; є, не зовсім чіткий, але є; ні; затрудняюсь відповісти.

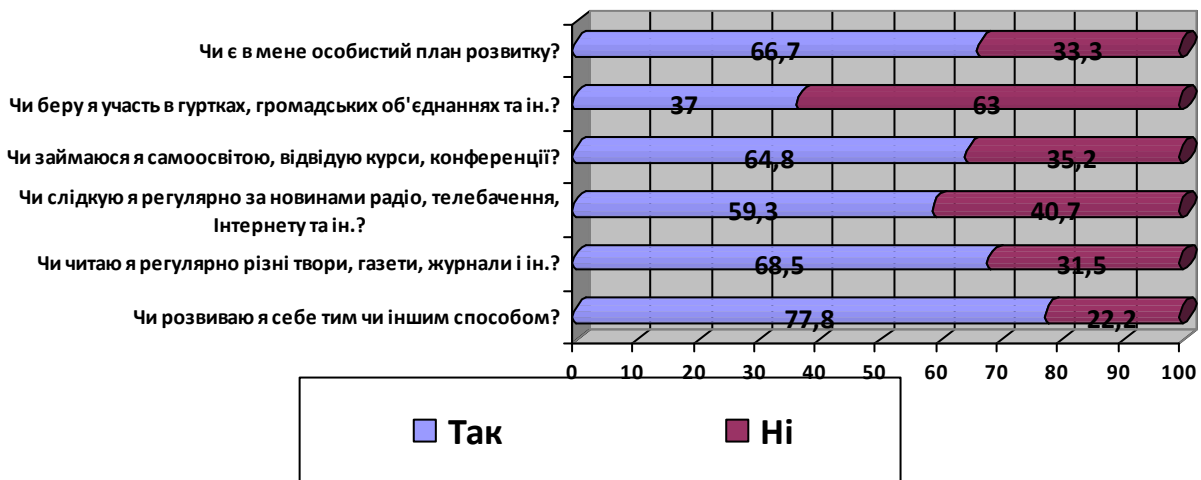

Рис. 5. Реалізація життєвих цілей (душевний стан, психічний стан).

Як показують представлені графічно результати дослідження близько третини, а за окремими показниками й більше студентів не мають чіткого плану індивідуального розвитку, не беруть участі як у громадських справах, так і в певних видах навчально-наукової діяльності та не цікавляться суспільним життям.

VI. Самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (сімейне життя)

- *Чи розумію я значення сім'ї?* Так; теоретично; не повністю. - *Який мій сімейний стан тепер?* Не одружена; маю хлопця; заміжня; розлучений.

- *Чи зміниться мій сімейний стан в найближчі роки?* Сподіваюсь так, бо маю хлопця; сподіваюсь вийти заміж; звичайно вийду заміж; не зміниться (бо заміжня); побачимо; думаю так – в кращу сторону; так, одружуся.

- *Чи приділяю я достатньо часу своїй сім'ї?* Оскільки живу в гуртожитку, думаю, що недостатньо; не завжди; ні, хотілося б більше часу їм приділяти.

- *Чи є в моїй сім'ї спільні захоплення?* Рибуловля з татом; читання, малювання з мамою та сестрою; ні немає; ні, окрім серіалів.

Вимальовується проблемна ситуація – члени сім'ї - дорослі і молодь практично не спілкуються і не проводять разом час.

- *Чи знаю я потреби і думки членів своєї сім'ї?* Так, я досить адекватна людина; більш – менш; частково знаю, але не хочу заглиблюватися.

- *Чи можу я створити в своїй сім'ї відверту, душевну атмосферу?* Можу; не завжди; сподіваюсь; зроблю для цього все можливе; буду намагатися.

- *Чи створю(ю) я в своїй сім'ї надійні умови?* Створю, створю і створюю; поки що ні, але прагну до цього; залежно як буде вести чоловік.

- *Як я можу розвивати своє сімейне життя?* Розвиватися разом із партнером духовно і культурно; знаходити спільні інтереси; займатися спільною творчою діяльністю; залучати всіх членів сім'ї до спільної діяльності – робота, ігри, ін.; гармонійно: фінансово - духовно – розумово.

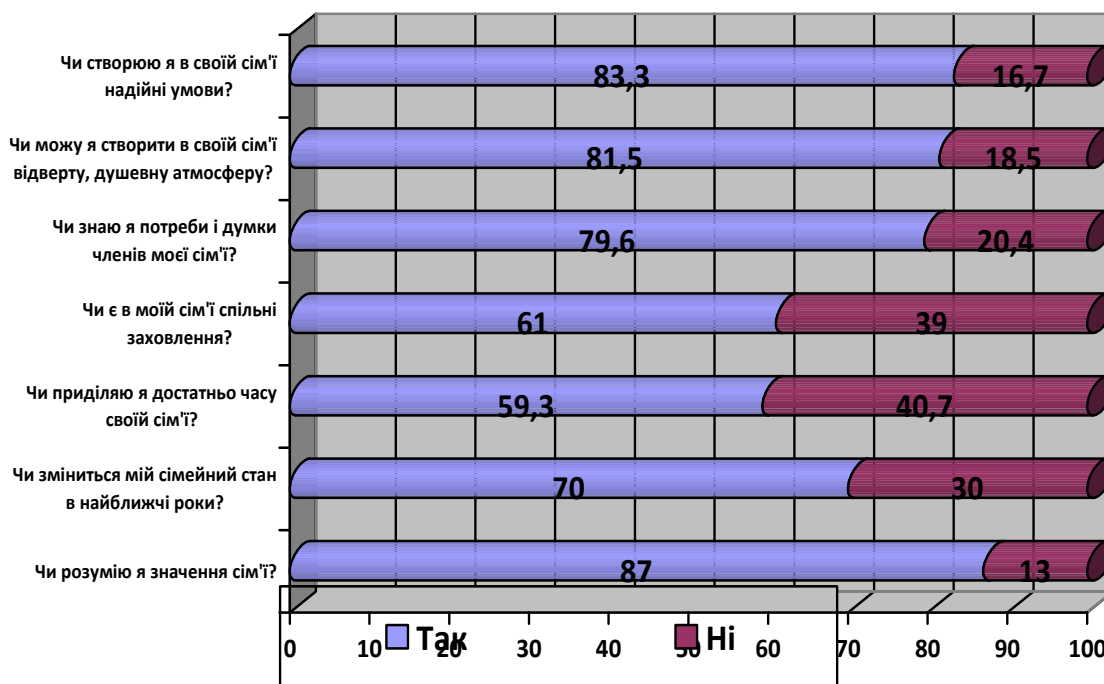

Рис. 6. Реалізації життєвих цілей особистості (сімейне життя)

Переважає більшість респондентів розуміє і позитивно оцінює значення сім'ї у житті людини. Сім'я продовжує відігравати суттєву роль у їх житті, хоча зв'язки слабшають, а час проведений у батьківській сім'ї скорочується. Разом з тим і досить значна кількість студентів і не має близьких сімейних стосунків, що може негативно вплинути на подальше створення та взаємодію у їх власній сім'ї.

II. Постановка остаточних особистісних цілей

При постановці особистісних цілей простежується закономірність, пов'язана з таким новоутворенням юнацького віку як „спрямованість в майбутнє” у двох основних сферах: професійній (*професійна діяльність, кар'єрний ріст, зростання матеріального добробуту* ін.) та особистісній (*вибір партнера, створення сім'ї, особистісний ріст та ін.*).

Що є цілями мого життя в особистісній сфері і в який часовий період вони повинні здійснитися?

Перша група цілей стосується саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації, а також взаємодії з іншими людьми та соціумом в цілому. Такі цілі досліджувані пов'язують із змістом всього життя.

Друга група цілей пов'язана із створенням та розвитком майбутньої сім'ї, що є цілком закономірно для молоді.

Термін реалізації: переважна більшість невизначено ставиться до терміну створення сім'ї: *якнайшвидше і впродовж всього життя; через 3-5 років; найближчі 10 років; з даного моменту і до безкінечності.*

Значущість цілей. До найбільш значущих цілей досліджувані віднесли: душевну рівновагу, духовний розвиток, друзів; матеріальний достаток, хорошу улюблену роботу, кар'єра, щасливу сім'ю, безтурботну старість батьків, власний розвиток. самореалізацію та фінансову незалежність і забезпеченість, гармонію в сім'ї та здоров'я, народження дітей і продовження роду, відпочинок за кордоном, кохання, бажаність, молодість та хороша форма, суспільні обов'язки та благодійницька діяльність, участь в суспільних процесах та вплив на них, діяльність у вищих ешелонах влади.

Що є цілями мого життя в професійній сфері і в який часовий період вони повинні здійснитися?

Перша група відповідей стосується професійного зростання та самореалізації у професійній сфері; *друга група* переважно спрямована на матеріальний добробут.

Термін реалізації: студенти визначають його від 5 до 10-15 років, тобто, дехто вважає, що він їх реалізує відразу по закінченню навчання, інші підходять до цього питання більш реалістично, розуміючи, що потрібен певний час для набуття професійного досвіду.

Які фактори сприяють досягненню моїх особистих життєвих цілей?

Перша група факторів стосується позитивних індивідуально-особистісних (суб'єктивних) характеристик; *друга група* пов'язана з сприятливими зовнішніми об'єктивними умовами.

Які найбільш критичні пункти ви бачите в досягненні власних цілей?

Перша група критичних пунктів стосується негативних індивідуально-особистісних (суб'єктивних) характеристик; *друга група* - пов'язана з негативними зовнішніми об'єктивними умовами.

Що я можу зробити для подолання критичних пунктів?

1. Там де мова йде про зовнішні об'єктивні умови відповіді мають подвійний характер, наприклад:, такі: - *нічого, тільки чекати* (поки зовнішні об'єктивні умови зміняться самі собою і немає бажання самим щось робити для їх зміни; немає

впевненості, що можна самому впливати на умови); - брати участь в реформуванні життєвих устоїв, організувати своє буття (активно впливати на суспільні процеси в плані покращення умов як для суспільного так і власного розвитку).

2. Там, де відповіді стосуються індивідуально-особистісних (суб'єктивних) характеристик: *не лінитись; зібратися з силами, контролювати себе.*

Що мені потрібно задіяти для досягнення моїх цілей?

Перша група досліджуваних називає індивідуально-особистісні (суб'єктивні) характеристики: *мотивацію, наполегливість, силу волі; друга група* називає зовнішні умови: *знайти час* – (вказує на перевантаженість, що може виступати стресогенним фактором); *гроші; допомогу близьких.*

Чи готовий я задіяти ці фактори чи потрібно змінити цілі?

Висновок. У цілому, 90% досліджуваних готові задіяти певні фактори для досягнення поставлених цілей (іншими словами вони готові працювати в напрямку саморозвитку та самовдосконалення), а 10% не дали взагалі ніякої відповіді. Це означає, що вони не хочуть міняти цілі, прагнуть їх реалізувати та не бачать шляхів, способів їх реалізації чи не вірять у власні сили. Тому, розвиваючим та корегуючим завданням формувального етапу нашого дослідження стане робота з визначення умов, шляхів, способів досягнення поставлених цілей, а також сприяння становленню і розвитку необхідних індивідуально-особистісних властивостей для їх успішної реалізації.

Література

1. Гегель Г. В. Сочинения: Т. 4: Феноменология духа/ Гегель Г. В. Ф. [пер. с нем.] - М.: Соцэкгиз, 1959. - 440 с. – С. 14.
2. *Общая психодиагностика: Основы психодиагностики, немедицинской психотерапии и психологического консультирования* / [под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина]. – М. : Изд. МГУ, 1987. – 304 с. – С. 245-254.
3. *Спиркин А. Г. Сознание и самосознание* / А. Г. Спиркин / – М.: Политиздат, 1972. – 303 с. - С. 143.
4. *Юнг К. Г. Психологичні типи* / Юнг К. Г. [пер. с англ.] М.: Соцэкгиз, 1924. – С. 6.

Стаття посвящена дослідженню проблеми постановки життєвих цілей, рівня осознання шляхів та умов їх реалізації методом самооценки студентами різних спеціальностей педагогічного вузу.

The article is devoted investigation of the problem statement life goals level awareness of the ways and conditions of their realization method of self-esteem students of different specialties pedagogical university.

©2012 р.

Н. Ф. Шевченко (м. Запоріжжя)

АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сучасна підготовка практичних психологів за своєю суттю, своїм змістом і формами принципово мало чим відрізняється від системи підготовки педагогів, соціальних працівників, соціологів, менеджерів та інших фахівців. Однак такі відмінності є, і вони мають принциповий характер. Більше того, ці відмінності знаходять своє втілення у всіх трьох підсистемах системи професійної підготовки: аксіологічній, психолого-педагогічній і нормативно-педагогічній.

Аксіологічна підсистема - це усвідомлені, осмислені і сформульовані у явному вигляді вихідні філософсько-світоглядні настанови, духовно-моральні цінності й методологічні орієнтації різного ступеня узагальнення. Щодо психолого-педагогічної підсистеми, то вона включає принаймні одну концептуальну модель, що описує процес формування нового досвіду. Діапазон можливих концептуальних уявлень достатньо широкий. Але самою загальною моделлю, безумовно, є особистість. Використання саме особистості як базової психолого-педагогічної категорії - одна з характерних тенденцій у побудові сучасних систем професійної підготовки. Нормативно-педагогічна підсистема - це сукупність педагогічних засобів, змісту й форми навчання.

Метою статті є розгляд аксіологічної підсистеми сучасної системи підготовки практичних психологів. Положення про те, що саме система професійної підготовки психологів повинна бути гуманістичною як за формою, так і за змістом, не потребує спеціального обґрунтування. Вкажемо лише на те, що практичний психолог - це професіонал, який покликаний, насамперед, забезпечити гуманітарну конверсію усіх сфер сучасної соціальної практики. Це означає, що його професійне становлення має відбуватись, як мінімум, в умовах гуманістичної системи.

Повертаючись до гуманістичних настанов і цінностей, слід вказати, що педагогічна наука осмислює їх, трансформуючи, зокрема, у особистісний підхід. Саме особистісна орієнтація має найбільший потенціал для свого втілення у педагогічну систему. Висловлюючи принципову позицію С.Д. Максименко, наголошує, що успішний розвиток особистості у процесі навчання є можливим лише за умови істотного перегляду навчального змісту, причому не чергового його переструктурування, а перебудови цього змісту на принципово новому фундаменті [5, с. 42].

Своєрідною квінтесенцією особистісного підходу є ідея самореалізації, яка є втіленням глибинної природи, суттєвих сил кожної людини. Освітня система буде справді гуманістичною і особистісно-орієнтованою настільки, наскільки вона працює на самореалізацію того, хто навчається.

Було б хибним вважати, що у психолого-дидактичних розробках, які належать до вищої школи, у тій чи іншій формі не фігурує поняття "особистість". Навпаки, педагогікою вищої школи зібраний чималий досвід розробки моделі фахівця. Цілком очевидно, що розробка будь-якої такої моделі базується на певній експліцитній або явно сформульованій концептуальній моделі особистості. У межах сучасних психолого-педагогічних концепцій вищої школи є цілий ряд моделей